Micromonografia parohiei Arad-Gai

Parohia Arad-Gai

A. *Istoricul comunității parohiale*

Parohia Ortodoxă Română Arad-Gai, din Protopopiatul Ortodox Român Arad este situată în Nord-Vestul Municipiului Arad. Numele localității se pare că provine de la cuvântul turcesc *gaia*=luntre, cu care turcii treceau spre zonele populate. O altă ipoteză (cea mai plauzibilă) este că numele de Gai vine din limba sârbă (*gai*=dumbravă). Parohia se învecinează la Est cu cartierul Poltura, la Vest cu Bujacul, la Nord cu Turnu și la Sud cu Șega. Locuitorii cartierului au fost la început țărani agricultori, iar apoi muncitori calificați și necalificați la diverse întreprinderi din oraș. Aici locuiesc români, maghiari și sârbi într-o perfectă înțelegere. Fără să se fi făcut săpături arheologice, pe baza materialelor culese de Ghe. Miloi, specialiștii au concluzionat că primele așezări datează aici din epoca neolotică, cultura Periam-Pecica. În perioada interbelică, în cartierul Gai au funcționat, în scop cultural: Casa Națională Română, Casa Națională Sârbă și Casa Națională Maghiară, precum și asociațiile culturale: Clubul Intreprinderii de Spirt și Drojdie, Cercul cultural al Despărțământului Astra, condus de Ioan Fericean, Liga Antirevizionistă, Cercul Arlus și Societatea Cultural-Sportivă Venus. Starea economică a locuitorilor cartierului a fost bună, pa raza lui existând numeroase fabrici, iar în prezent Zona industrială Vest. La 23 mai 1943 a fost sfințită Troița Eroilor din Gai.

B. *Istoricul bisericii parohiale*

Prima atestare documentară datează din anul 1801. Primul loc de închinare al credincioșilor ortodocși romomâni din Gai a fost Biserica-capelă de la mănăstirea Sfântul Simeon Stâlpnicul din Gai, construită de episcopul Sinesie Jivanovici în anul 1786, fiind folosită în comun de credincioșii ort. români și sârbi. În anul 1872 credincioșii sârbi și-au zidit biserică proprie, iar românii au rămas la vechea biserică. În anul 1914 credincioșii români au pus pentru prima dată problema construirii unei biserici proprii. Abia în anul 1922, în vremea păstoririi preotului Nicolae Ionescu s-a luat inițiativa de a se construi biserică și s-a organizat o colectă în acest scop. Familia credincioșilor Nicolae și Milca Ferician a donat în anul 1922 un teren intravilan cu suprafața de 448 st. p. pentru edificarea bisericii. În anul 1931, la 13 septembrie, s-a făcut sfințirea pietrei fundamentale, de către consilierul Mihai Păcățean, fiind însoțit de protopopul Aradului Traian Vățian. Construirea bisericii a fost încredințată antreprenorului Francisc Eberlei din Arad. Din cauza lipsei de fonduri lucrările s-au întrerupt până în 1934. Lucrările au continuat

la acoperișul bisericii, lucrare încredințată arhitectului Leonard Krai din Arad. În data de 4 noiembrie 1934 s-au sfințit cele trei clopote de către Episcopul Grigorie Comșa. Lucrările de tencuire interioară și exterioară, precum și înzestrarea cu mobilierul necesar s-au făcut în anul 1935. În anul 1936 s-au terminat lucrările datorită Primăriei Arad. Sfințirea bisericii s-a săvârșit de către Episcopul Andrei Magieru, la 13 septembrie 1936, înconjurat de un sobor de 11 preoți și 2 diaconi, în prezența autorităților publice. Biserica are hramul sărbătoarea „Nașterea Maicii Domnului", 8 septembrie. Biserica este construită din cărămidă cu fundație din piatră, fiind acoperită cu acoperiș din tablă. Este zidită în stilul neo-bizantin, cu influențe de baroc, lungimea fiind de 30 de m, lățimea de 8 m, iar înălțimea de 11 m. Pictura iconostasului a fost executată de pictorul Ubrich, iar pictura murală de către protopopul Andrei Mitroi ajutat de către preotul Cornel Vădăsan, parohul de atunci al bisericii, în anul 1961. Pictura s-a făcut în tehnica tempera, în stil bizantin. Între anii 2004-2006 s-a pictat biserica în tehnica fresco de către echipa pictorului Corneliu Pașcanu, din București; sponsor principal fiind familia lui Mihailovici Nicola. Tot în această perioadă a fost înlocuit întregul mobilier din biserică cu unul nou, sculptat în lemn din paltin. De asemenea, iconostasul vechi a fost înlocuit cu unul nou, sculptat în lemn din paltin, donație exclusivă a familiei Mihailovici Nicola. Iconostasul și întregul mobilier au fost executate de firma „Vlaș" din Arad. Sfințirea lucrărilor s-a făcut de către P.S. Dr. Timotei al Aradului înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în ziua de 8 septembrie 2006, ziua de hram a bisericii. În anul 1983 s-au făcut reparații curente și s-a rezugrăvit exteriorul bisericii. În vara anului 1990 s-a decapat biserica în exterior, până la cărămidă și s-a rezugrăvit exteriorul în tehnica terasit. Tot în acel an s-a făcut și reparația acoperișului de tablă și vopsirea lui. În vara anului 2002 a fost înlocuit integral vechiul acoperiș la biserică, cu acoperiș nou din tablă de aluminiu. Din anul 2010, prin încredințarea P.S. Dr. Timotei al Aradului, preotului paroh i s-a alăturat la slujire și diaconul Dr. Caius Cuțaru. Biserica nu deține Sfinte moaște.

Obiectele cele mai importante de valoare istorico-documentară sunt: Cărțile vechi, de cult: *Evanghelia*, tipărită la București, în timpul domnitorului Nicolae Mavrocordat, în anul 1723; *Octoihul,* tipărit la București, în vremea domnitorului Grigorie Ghica, în anul 1750; *Penticostarul*, tipărit la București, în vremea domnitorului Alexandru Scarlat Ghica, în anul 1768; *Cazania,* tipărită la Râmnic, în timpul lui Grigorie Ghica; *Molitvelnicul,* tipărit la Râmnic, în vremea lui Nicolae Constantin Caragea, în anul 1782; *Icoane* pe lemn, din anul 1828, toate

acestea fiind predate muzeului Mănăstirii Arad-Gai de către Pr. Viorel Sasu. Parohia nu deține pomelnice sau alte înscrisuri sau inscripții.

În decursul timpului, parohia a fost păstorită de următorii preoți: Axsente Brădean (1847, 1849, 1855), Ioan Raț (1849), Dimitrie Misici (1855-1886), Vasile Olariu (1886-1896), Mihai Lucuția (1896-1905), George Bragea (1906-1916), Iosif Tatulea (1916), Romul Frateș (1916-1920), Nicolae Ionescu (1920-1950), Octavian Macovei (1951-1958), Cornel Vădăsan (1959-1976), Viorel Sasu (1976-1981), Viorel Teaha (1982-1984) și Nicandru Cuțaru (1984-până în prezent). Cântăreții oficiali ai parohiei: Traian Ponta, Petru Fericean, Gheorghe Hădean, Pavel Vesa, Somoșan Ilie și în Dumitru Ciurdăraș. Epitropi: Sava Ilin, Dumitru Gligorescu, Dumitru Coșarbă, Ion Constantin, Nicolae Șops, Dimitrie Crețа, Grigore Munteanu, Vese-Gal Florin.

C. *Cimitirul* Parohia nu deține cimitir.

D. *Activități culturale și filantropice în trecut*. La începutul secolului XX funcționa un *Cor bătrân*. S-a înființat, în aceeași perioadă, *Societatea Cultural-Sportivă Venus*, președinte fiind Gheorghe Popian. Corul mixt al parohiei a devenit cunoscut în părțile Aradului, în 1928 dirijor fiind Vasile Zabu. În noiembrie același an fost aprobate Statutele Reuniunii de cântări *Aurora* din Gai, scopul acesteia fiind cultivarea și promovarea cântărilor bisericești și a producțiilor muzicale *naționale și lumești*. În parohie au funcționat mai multe coruri bărbătești și mixte de-a lungul timpului, dar și o școală confesională.

E. *Profilul actual al parohiei*. În prezent preotul paroh și arhidiaconul slujitor, ajutați de corporațiile pariohiale dezvoltă o bogată activitate pastoral-misionară, filantropică și catehetică, slujind de două ori pe săptămână slujba Vecerniei la unul din azilurile de pe raza parohiei. De asemenea, slujba Sfintelor Taine și ierurgii este însoțită de fiecare dată de un cuvânt de învățătură. S-au realizat mai multe activități filantropice la azilurile de bătrâni de pe raza parohiei, la casele de copii din municipiu, cu ocazia marilor sărbători din cursul anului bisericesc. Slujbele de hram reprezintă momente de referință pentru membrii parohiei și nu numai. De la începutul anului 2014, arhidiaconul desfășoară în fiecare sâmbătă activitate catehetică cu copiii din parohie, iar de Paști și de Crăciun organizează serbările îndătinate. În prezent activează un cor mixt de cca. 40 de persoane, dirijat de D-ra. Lorena Emandi. Principalul eveniment religios al parohiei este Hramul Bisericii sărbătorit anual, în 8 septembrie.

Parohia Ortodoxă Română Arad-Gai, Str. Dunării, Nr. 99, cod. 30148, Hramul: Nașterea Maicii Domnului, Tel: 0257/271720.

Preot paroh Nicandru Cuțaru